

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ТА
БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2015 року)

Суми
Сумський державний університет
2015

КОНТРАБАНДА НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ

Дядечко Г. В.

Юридичний факультет, Сумський державний університет

Клочко А. М.

к.ю.н., доц.кафедри АГПФЕБ, Сумський державний університет

Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів є одним із основних джерел наповнення ринку наркотиками. Європа стала пріоритетною зоною для виробників та постачальників наркотиків. Певне місце в злочинних планах зловмисників посідає й Україна.

Сьогодні фахівці не вагаються щодо оцінки ситуації в Україні: набуло досить широкого розповсюдження немедичне вживання наркотичних засобів і психотропних речовин; є належний попит з боку споживачів і достатня пропозиція з боку постачальників; вже створено кримінальний ринок наркотиків на рівні організованих злочинних угруповань. Доведено, що поширення захворювання на СНІД тісно пов'язано перш за все з погіршенням наркологічної ситуації в країні [1]. Масштаби немедичного вживання наркотичних речовин у країні зростають, що збільшує кількість споживачів наркотиків та попит на них.

У зв'язку зі значним попитом на наркотичні засоби серед певних категорій осіб, зокрема, наркозалежних, до структури Кримінального кодексу України (далі КК України) введено норму про кримінальну відповідальність за контрабанду наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів відповідно до ст. 305 КК України.

Наркобізнес є специфічною злочинною діяльністю як організованих злочинних об'єднань, так і окремих злочинців, що не обмежується територіальними кордонами окремо визначеної країни. Необхідність пошуку нових неосвоєних територій збуту спрямовує наркоторговців до контрабандного постачання наркотичних засобів та психотропних речовин. Причому, найчастіше обираються для постачання «екзотичні» для конкретної країни наркотичні засоби. Україна не є винятком із цього економічного правила наркобізнесу. Більш того, через її територію проходять такі міжнародні наркотрафіки як, наприклад, «Балканський наркошлях» і гілка «Північного наркотрафіку».

Звертаючись до кримінально-правової кваліфікації означеного злочину, необхідно зазначити, що його об'єктом є здоров'я населення, а також, встановлений з метою забезпечення охорони здоров'я населення порядок переміщення наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів через митний кордон України. Предметом злочину є: 1) наркотичні засоби; 2) психотропні речовини; 3) їхні аналоги; 4) прекурсори [2].

Аналіз внутрішнього наркоринку країни дозволяє зробити висновок щодо наявності його трансформації у бік збільшення кількості потраплянь на її територію психотропних речовин. Так, на тлі загального зменшення внутрішніх вилучень традиційних видів наркотичних засобів (марихуана, героїн, рідше – кокаїн), спостерігається майже 83,2-відсотковий зріст вилучень так званих «клубних» наркотиків [3].

Об'єктивна сторона злочину, передбаченого ст. 305 КК України, передбачає такі альтернативні форми дій: 1) переміщення наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів через митний кордон України поза митним контролем; 2) переміщення зазначених предметів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю. При цьому, обов'язковою ознакою об'єктивної сторони такої контрабанди є місце вчинення злочину, яким є митний

кордон.

Україна являє собою значний транзитний коридор для наркотиків, що виробляються на Сході, а також у Центральній та Південно-Західній Азії (Афганістан) і їх транзитних перевезень через Росію, Кавказ і Туреччину до Західної Європи. Фахівці не безпідставно вважають, що країна-транзитер неминуче перетворюється на країну-споживача наркотиків. Міжнародний експерт з наркополітики О. Зеліченко зазначає, що існує навіть кримінологічна аксіома – на шляху наркотранзиту залишається до 10 відсотків усього об'єму наркотиків: «Це – закон наркомафії: якщо хочеш тримати трафік під контролем, залишай частину вантажу» [3].

Звертаючись до суб'єктивних ознак злочину, передбаченого статтею 305 КК України, необхідно зауважити, що суб'єкт його вчинення є загальним, а суб'єктивна сторона характеризується прямим умислом.

Очевидно, що необхідність протидії вищезазначеним злочинам не викликає сумнівів. Не останню роль у процесі протидії контрабанді відіграє використання закордонного досвіду на прикладі діяльності DEA США, ФСКН Росії. Слід враховувати відомі способи приховування наркокур'єрами заборонених речовин, наприклад, у бандажах вагітних жінок і хворих людей, натільних ременях, у гіпсових пов'язках. Агенти DEA знайшли у такій схованці 3,5 кг амфетаміну у пасажирів авіарейсу «Софія – Нью-Йорк», а також – у протезах зубів і кінцівок [4].

Як свідчить досвід щодо виявлення випадків контрабанди наркотичних засобів, перш за все, необхідно покладатися на відповідні навички співробітників митних служб при наявності своєчасно отриманої оперативно-розшукової інформації щодо можливого вчинення злочину. Однак, останнім часом митні органи багатьох країн запровадили використання засобів таємного технічного контролю, які є результатом сучасних наукових досягнень. В основу таких технологій покладене сучасне обладнання – спектрометрія іонної рухливості.

Використання новітніх технічних приладів для виявлення контрабандних перевезень, яке виправдало себе у багатьох країнах світу, наприклад, у США, Ізраїлі, Російській Федерації та Україні, при великій пропускній спроможності сучасних аеропортів може сприяти ефективному виявленню наркокур'єрів, але у системі проведення оперативно-розшукових заходів даний спосіб не може бути відокремленим від візуального спостереження і оперативного супроводження і т. ін., які, разом узяті, можуть дати позитивний ефект [4].

Незважаючи на заходи, що вживаються на державному кордоні з метою протидії контрабанді наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, в Україні ще не створена цілісна система моніторингу контрабанди наркотиків. Такі злочини продовжують вчинюватись, що свідчить про не достатню ефективність раніше вживаних заходів щодо їх протидії. У зв'язку з цим, питання запобігання їх вчиненню залишається актуальним та потребує як визначення чіткого кола суб'єктів протидії незаконного обігу наркотиків, так і проведення дієвої антинаркотичної політики з боку держави.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Климовська Н. Україна розжила на власний вірус СНІДУ / Н. Климовська // Київські відомості. -1995.-6 груд.
2. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. 3-тє вид., переробл. та доповн. / За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – К. : Атіка, 2003. – 1056 с.
3. Чувирін Д.Е. Протидія незаконному переміщенню наркотичних засобів через державний кордон України вимагає нових підходів [Електронний ресурс] /

4. Д.Е. Чувирін // Науково-практичний журнал. – 2008. - №18. – Режим доступу : www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/bozk/18text/g18_11.htm

5. Смирнова І.В. Досвід Адміністрації США з питань боротьби з незаконним обігом наркотиків (DEA) / І.В. Смирнова // Боротьба з орг. злоч. і корупцією (теорія і практика). – 2005. – № 12.